

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de toplumsal barışın inşası, geçmişte yaşanan zorla yerinden edilmeler, ayrımcı uygulamalar ve demografik mühendislik politikalarının doğurduğu ağır sonuçların doğru biçimde ele alınmasına bağlıdır. Irkçılığı ve ayrımcılığı besleyen her türlü söylem ve yaklaşım, sadece hak kayıplarını derinleştirmekle kalmamakta, aynı zamanda ortak yaşamın ve demokratik geleceğin önünde engel oluşturmaktadır. Bu konuların bütün yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98. maddesi ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de toplumsal barışın inşası, geçmişte yaşanan zorla yerinden edilmelerin, ayrımcı uygulamaların ve demografik mühendislik politikalarının doğurduğu ağır sonuçların doğru biçimde ele alınmasına bağlıdır. Irkçılığı ve ayrımcılığı besleyen her türlü söylem ve yaklaşım, yalnızca hak kayıplarını derinleştirmekle kalmamakta, aynı zamanda ortak yaşamın ve demokratik geleceğin önünde engel oluşturmaktadır.

Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllarda devletin güvenlik politikaları çerçevesinde yüzbinlerce yurttaş köylerinden zorla göç ettirilmiş, evlerinden, tarlalarından, bahçelerinden koparılmış, köyler yakılmış ve yaşanmaz hale getirilmiştir. Bu süreç yalnızca bireysel yaşamların değil, aynı zamanda toplumsal barışın, aidiyet duygusunun ve kültürel sürekliliğin ağır biçimde tahrip edilmesine yol açmıştır.

Zorla yerinden edilen yurttaşların onurlu ve güvenli bir şekilde köylerine geri dönme hakkı, hem Anayasa’da güvence altına alınmış hem de Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi vb.) teminat altına alınmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Doğan ve Diğerleri/Türkiye kararında da açıkça vurgulandığı üzere, köylerinden zorla göç ettirilen yurttaşların önündeki engellerin kaldırılması, mülkiyet haklarının korunması ve yaşam koşullarının yeniden tesis edilmesi devletin asli görevidir.

Dolayısıyla devletin yükümlülüğü; köyleri sahihsizmiş gibi gösteren ya da başka nüfuslarla doldurulmasına dair tartışmaları teşvik eden ırkçı ve ayrımcı yaklaşımlar değil, köylerin asıl sahiplerinin güvenli, sürdürülebilir ve onurlu biçimde geri dönüşünü mümkün kılacak politikaları hayata geçirmektir. Toplumsal barışın yeniden inşası için; geçmişte yaşanan hak kayıplarının telafisi, mülkiyetin iadesi, geçim kaynaklarının yeniden kurulması, köylerin yeniden imarı, kültürel dokunun onarılması ve sosyal destek mekanizmalarının geliştirilmesi temel öncelik olmalıdır.

Buna karşın kamuoyunda zaman zaman dile getirilen, boşaltılmış köylerin başka nüfuslarla doldurulması yönündeki söylemler; köylerin asıl sahiplerinin haklarını yok saymakta, ırkçılık ve ayrımcılıkla beslenen bir yaklaşım olarak toplumsal barış yerine demografik mühendislik çağrışımları yaratmaktadır. Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın Fırat ve Dicle havzasında boşaltılmış köylerin "Asya'daki kardeş nüfus" ile doldurulması gerektiğine dair ifadeleri, bu anlayışın tipik bir örneğini oluşturmaktadır. Bu tür söylemler yalnızca güncel bir tartışma değil, Türkiye'nin geçmişinde uygulanan Şark Islahat Planı ve 1934 tarihli İskân Kanunu gibi zorunlu iskân ve nüfus mühendisliği politikalarının yarattığı kalıcı travmaları da hatırlatmaktadır. Bu politikaların etkileri, toplumsal hafızada derin yaralar açmış; kimliklerin bastırılması, kültürel varlıkların yok sayılması ve aidiyet bağlarının koparılması gibi ağır sonuçlar doğurmuştur.

Bugün benzer ırkçı söylemlerin yeniden dolaşıma sokulması, geçmişte yaşanan acıların tekrarı anlamına gelmekte, zorla göç ettirilen yurttaşların geri dönüş hakkını gölgelemekte ve barış sürecini zedelemektedir. Özellikle Meclis'te kurulan ve çalışmalarına başlayan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu'nun amaçlarıyla bu söylemler taban tabana zıt bir içerik taşımaktadır. Barış ve Demokratik Toplum Süreci'nin özünde, farklı kimliklerin, inançların ve toplulukların eşit yurttaşlık temelinde bir arada yaşamasını güçlendirmek vardır. Buna karşın, "boşalan köylere dışarıdan nüfus yerleştirme" gibi yaklaşımlar bu hedefleri baltalamakta, toplumsal barışın yeniden inşası yerine ayrışma ve kutuplaşmayı körüklemektedir.

Türkiye'nin ihtiyacı, farklı kimliklerin ve toplulukların eşit yurttaşlık temelinde bir arada yaşamasını güçlendiren, geçmişteki ağır hak ihlallerini telafi eden, zorla göç ettirilmiş yurttaşların geri dönüşünü güvence altına alan hak temelli politikalar. Toplumsal barış, ancak bu hakların tanınması, telafi edilmesi ve eşit yurttaşlığın güvence altına alınmasıyla yeniden inşa edilebilir.

Bu nedenle, köylerinden zorla göç ettirilen yurttaşların geri dönüş süreçlerinin, hak kayıplarının telafisinin, tarihsel zorunlu iskân politikalarının yarattığı travmaların ve toplumsal barışın yeniden inşasının bütün yönleriyle araştırılması elemdir.

-1-			
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. O. M.
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Saruhan Oluç
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Munde
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşe Doğan
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	M. R. Tiryaki
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Z. Uçar
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	K. Tanhan
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	H. Olan
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	S. Ç. Özen
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	Y. Hun
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Ö. B. Barın
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	N. Demir
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	F. Şenyaşar
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	C. Akça Cupolo
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	I. Akın
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	K. Konukçu
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	M. Dindar